

Folia Historiae Artium
Seria Nowa, t. 15: 2017 / PL ISSN 0071-6723

TADEUSZ ZATORSKI
Kraków

UZDROWIENIE PARALITYKA NAD SADZAWKĄ BETESDA ARTUSA WOLFFORTA W KOŚCIELE ŚW. MIKOŁAJA W BOCHNI

ATRYBUCJA I IKONOGRAFIA

Ten najcenniejszy zabytek sztuki, znajdujący się w posiadaniu kościoła św. Mikołaja w Bochni [il. 1], wyeksponowano stosownie do jego rangi: wisi na północnej ścianie prezbiterium, tuż obok głównego ołtarza. Trudno go nie zauważyć: obraz mierzy (wraz z dziewięciocentymetrowej grubości ramą) 237×191 cm. Dlatego zdumiewa brak jakiegokolwiek wzmianki o nim w piśmiennictwie poświęconym zabytkom sztuki niderlandzkiej w Polsce oraz nikłe zainteresowanie, z jakim do tej pory spotykał się u autorów zajmujących się dziejami regionu bocheńskiego. Nie uwzględnia go *Katalog zabytków sztuki w Polsce*¹ z 1951 r. (*Uzdrowienia* nie było najprawdopodobniej jeszcze wówczas w kościele), nie wspomina o nim również żaden z dawniejszych inwentarzy mienia parafii, sporządzanych przez każdego nowego proboszcza – nawet bardzo dokładny spis z 1962 r.² Próżno szukać o nim jakichkolwiek informacji w *Kościelnych dziejach Bochni* Teofila

Wojciechowskiego, obszernie opisujących poza tym wystrój świątyni³.

Od pewnego momentu jednak tu i ówdzie pojawiają się o nim skąpe wzmianki. „Rocznik Diecezji Tarnowskiej” na rok 1972 w wyposażeniu wnętrza kościoła św. Mikołaja wymienia obraz „Sadzawka Siloe, pocz. w. XVIII”⁴, Marian Kornecki z kolei uznaje go za import „włoskiego pochodzenia”⁵, a ks. Stanisław Wójtowicz przypisuje „holenderskiemu malarzowi Van Nemeckenowi”, datuje na XVII w. i tytułuje z ostrożną wieloznacznością *Chrystus uzdrowia chorego przy sadzawce* – ta ostrożność okaże się zresztą całkowicie usprawiedliwiona. Wreszcie Jerzy Wyczęsany łączy dzieło z holenderskim malarzem „Tobiasem van Nymegen (1670–1740)”⁶. Atrybucja ta, choć błędna, ma swoje uzasadnienie: na dolnej listwie ramy obrazu przymocowana jest niewielka tabliczka, na której z trudem daje się odczytać na wpół zatarty napis: „TOBIAS VAN NYMEGEN 1676–1740 SADZAWKA W SILOE”⁷.

¹ *Katalog zabytków sztuki w Polsce*, t. 1: *Województwo krakowskie*, z. 2: *Powiat bocheński* (oprac. J.E. Dutkiewicz), Warszawa 1951 (wyposażenie kościoła św. Mikołaja na s. 1 n).

² Jakimi drogami obraz dotarł do Bochni, nie wiadomo. Nie wiadomo nawet, od kiedy znajduje się w kościele. Rozmowy ze starszymi mieszkańcami Bochni oraz z duchownymi związanymi z parafią św. Mikołaja w okresie powojennym okazały się bezowocne. Zawieszono go zapewne na przełomie lat 50. i 60. Ustalenie jego pochodzenia wymagać będzie zapewne dodatkowych poszukiwań. Wkrótce ma zostać poddany konserwacji, co umożliwi także jego dokładne oględziny z obu stron. Być może umieszczono na nim metryczki wskazujące na jego pochodzenie. Oględziny takie były do tej pory niemożliwe.

³ Zob. T. WOJCIECHOWSKI, *Kościelne dzieje Bochni 1772–1985*, Bochnia 2013.

⁴ „Rocznik Diecezji Tarnowskiej”, 1972, s. 110.

⁵ M. KORNECKI, *Dzieje sztuki regionu bocheńskiego*, [w:] *Bochnia. Dzieje miasta i regionu*, red. F. Kiryk, Z. Ruta, Kraków 1980, s. 222.

⁶ S. WÓJTOWICZ, *Kościół parafialny w Bochni i jego środowisko artystyczne. Przewodnik*, Bochnia 1983, s. 75.

⁷ J. WYCZESANY, *Wystrój artystyczny kościoła św. Mikołaja w Bochni*, Bochnia 1988, s. 52 n.

Publikacja jest udostępniona na licencji Creative Commons (CC BY-NC-ND 3.0 PL).